XLIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1933. október 10. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

of the
ARIAN SCHOOL
MINISTRY
Berkeley, California

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Jó unitáriusok vagyunk-e?

Egyik vidéki egyházi érteítőben olvassuk ezt a címet az alábbi sorokkal, melynek kérdéseit magunk is nehánnyal kiegészítjük:

Ha templomlátogatásból vagy az egyház ügyei iránt való nyilvános érdeklődésből akarnánk ítélni arra vonatkozólag, hogy jó unitáriusok vagyunk-e, a kérdésre nem tudnánk igennel felelni. Illetve legfeljebb azt mondhatnók, hogy . . . . . .-i unitárius egyházközség tagjai is a templomot aránylag annyian látogatják és érdeklődnek az egyház ügyei iránt, mint más helyen. De a jó unitáriusság szempontjából ez a felelet kielégítő nem lehet. Mi azt szeretnők, hogy a . . . . . .-i unitáriusok minden tekintetben másoknál különbek legyenek; vallásos buzgóságban, erkölcsi felfogásban, egyházias gondolkozásban, az anyaszentegyház szeretetében, áldozatkészségben másoknak példát adjanak.

Nem akarunk azonban igazságtalanok lenni. Meg vagyunk győződve, hogy a . . . . . .-hoz tartozó nagyszámú unitáriusból a legnagyobb rész jó unitárius, mert lélekben, egyháza szeretetében, hite erejében és tisztaságában őszintén és rendíthetetlenül unitárius. Életénél is jobban ragaszkodik unitáriusságához. Aránylag kevesen lehetnek, akik életfelfogásban, magaviseletben, egyházias buzgóságban unitárius szempontból kifogás alá eshetnek. Hiveinket elég értelmeseknek ismerjük annak megértésére, hogy az unitárius vallás a haladás vallása, melyben semmi titkos, érthetetlen, erőszakkal belemagyarázott gondolat nincs. Aki vallásának a tanításai felől szabadon és őszintén gondolkozni kezd, keresi abban a saját lelkével is megegyezőt, tartozzék bármelyik felekezet körébe, hamar felismeri az unitárius vallás tiszta igazságát. Aki a haladás szellemével lépést akar tartani, az feltétlenül az unitárizmushoz jut.

itarian School for the Ministri
Berkeley
CALIFORNIA

Ilyen gondolkozás és meggyőződés mellett nem lehet-e és nem kell-e az unitárius hitfelfogás tisztaságához méltó erővel feltenni minden unitáriusra vonatkozólag az alábbiakhoz hasonló kérdéseket, hogy azok felett gondolkozzék mindenki és első sorban önmagának adjon őszinte és igaz feleletet azokra nézve:

Miért van az, hogy akad unitárius édesapa, ha ritka esetben is, aki ujonnan született fiúgyermekét, és olyan édesanya, aki újonnan született leánygyermekét nem unitáriusnak jelenti be vagy engedi bejelenteni az állami anyakönyvnél és nem unitáriusnak kereszteltetni, mert ekkor már nem is teheti, holott minden unitáriusnak az unitárizmus erősítésére kellene törekednie, másokat is az élőszó felvilágosító erejével inkább az unitárius gondolatnak megnyerni, mintsem, hogy szabad volna bárkinek is gyermekében unitárius hitét és unitárius egyházát megtagadnia?

Miért van az, hogy akad ember, ha elvétve is, aki unitárius hitét és egyházát talán önző érdekből, talán felületes gondolkozásból elhagyja, megtagadja s olyan egyházba lépik, mert másba nem léphetik, melynek hitfelfogása és egész gondolkozása az unitárius felvilágosodásnak alatta marad, sőt ahhoz nem hasonlítható?

Miért van az, hogy a vegyes vallású házasságkötéseknél, még a bevett szokásokkal szemben is, nem egy esetben az unitárius fél igazsága a gyengébb, és nem az unitárius szolgálatot veszik igénybe, pedig annak szépségéről és eszmei tisztaságáról különben dícsérő véleménnyel vannak, sőt még ma is megtörténik, hogy unitárius szülők az unitárius egyház kárára a gyermekek születésénél szerződést adnak, amikor az állami törvények annak érvényességét nem ismerik el?!

... Ezekhez a kérdésekhez, melyek egyesek részéről, az unitárius vallás és gondolkozás jogainak és kívánalmainak semmibevevését jelentik, mi még hozzátesszük:

Miért van az, hogy felvilágosult szellemű és hitben élő emberek a legtöbb esetben kicsinyes ok vagy meggondolatlanságból származó hirtelen kijelentések miatt egymásra megneheztelnek, sőt tartósan haragusznak, saját hibájukat nem ismerik el, rendszerint csak mást hibáztatnak, aminek az egyházi élet is kárát szokta vallani, mindenekfelett pedig felejtik a Jézus figyelmeztetését: „haragudjatok, de ne vétkezzetek; a nap le ne menjen a ti haragotokkal?!"

Miért van az, hogy érzékenységből, félreértésből, hiusági bántalmakból vagy pilalnatnyi fellobbanásból néha még az egyházi életben is történnek bántó zavarok, melyek másoknak a megítélését hívják ki; miért van, hogy olyan sokan hagyják figyelmen kívül a nagy Mester bölcs szavait: „szükség, hogy legyenek botránkozások, de jaj a botránkoztatónak?!"

Miért van az, hogy olyan sokan talán nemtörődömségből, talán felületes életfelfogásból, talán megmagyarázhatatlan okból következetesen távoltartják magukat az egyháztól; hogy

vannak nyugdijasok, akik idejükkel rendelkeznek s mégsem keresik az Isten házát; munkanélküliek, akiknek Isten megsegítő erejére és az emberek jóakaratára olyan nagy szükségük volna s mégsem vegyülnek el az imádkozók tömegében; önálló iparosok, mesterek és üzletemberek, kik a kevésbbé jelentős helyekről nem hiányzanak, de az egyházi életbe belekapcsolódni terhükre van; hivatalnokok és szellemi vezetők, kiknek jó példája buzdító hatást gyakorolhatna a gyöngékre és gondolkozóba ejthetné az életük szentebb hivatásáról megfeledkezőket; az egyház dolgaival foglalkozó világi emberek, kik a gyűléstermekben lelkesen szónokolnak, szigorúan számon kérnek s megszívlelésre méltó tanácsokat adnak, de a gyakorlatban hit- és egyházszeretetük mélységéről bizonyságot olyan ritkán tesznek; miért van, hogy közöttünk is vannak önhittek és elbizakodottak, akik nem tudják, hogy mikor következhetik el megaláztatásuk ideje s mégsem készítik magukat a nagy leszámolásra, hogy annyian vannak jó unitáriusok s mégis annyian maradnak el onnan, hol a jó unitáriusnak találkozni lehetne és kellene; hogy annyian keresik erőszakosan a kifogásokat az elmaradásért s mesterségesen nyugtatják meg magukat, hogy másképpen nem tehettek? Miért van, hogy némelyek vasárnapról-vasárnapra ott vannak az Isten házában, ott vannak minden egyházi megmozdulásban s mégsem maradnak hátra semmiben — és annyian egy hétből egy órát nem tudnak az Isten dícséretére, lelkük építésére és vídámitására, hitük erősítésére szentelni s mégis olyan nehezen haladnak előre az életben, sokan meg éppen visszamaradnak?!...

Gondolkozzék jóakaratulag mindenki ezeken s az ezekhez hasonló kérdéseken s feleljen első sorban önmagáért, hogy ő igazán jó unitárius-e?

Mentor.

MOST HISZEK.

Most hiszek.
S az én hitem is csak olyan lett
Testvér, mint a tied.
Megbékélt, csendes, alázatos hit.

Oh a sors lassanként mindenkit megtanít.
Az Istenben hinni.

Most hiszek.
S a hitem nyugodt és önfeledt,
Mint gyermek lelke,
Kit anyja ölbe vett.

Régen hadonásztam, pártot ütöttem.
Zúztam és csatáztam.
A jó Istenből semmit sem láttam.

Most, amikor magamat kinőttem,
Visszasorvadt lázadásom fája,
Megoldást nyert sok titka, csodája
A sodró, örvénylő ifjúságnak.

Most olyan magától jő ajkamra a szó:

Jó Istenem áldlak.

Ürmös. *FEKETE LAJOS.*

Józan Miklós

budapesti esperes lelkész. püspöki vikarius.

Szeretetünk és tiszteletünk tárgya volt mindig kedves és vonzó egyénisége, míg együtt egy ország határai között munkáltuk Isten országa terjesztését. Szeretetünket, tiszteletünket és jókívánságunkat küldjük 40 éves papi jubileumára most, a midőn

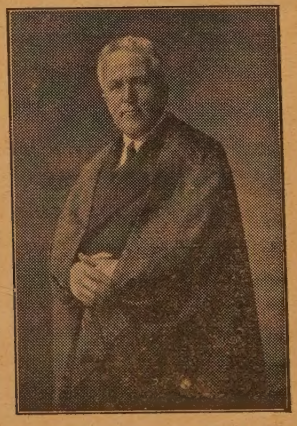

az országhatárok elválasztanak, de istenországáért való munkában, törekvésben egyek vagyunk, mert ebben a Jézus evangéliuma egybekapcsol.

Józan Miklós hitrokon testvérünk és szolgatársunk épen ebben az evangéliumi testvéri szeretet hirdetésében és gyakorlásában mutatott követendő példát, mely felül tudott emelkedni minden felekezetieskedő korlátokon és jó unitárius tudott maradni.

1869-ben született Tordaturon (Aranyosszéken). Tanulásait Tordán kezdte, Kolozsvárt folytatta és végezte be. Teol. tanulmányai bevégzése után 1890-ben Polgárdi-ba (Fehérm.) küldi az egyház feje segédlelkésznek, honnan 2 évi sikeres működés után — megnyerve az Oxfordi (Angolország) ösztöndíjat — magasabb tudományok elsajátítása végett 3 évet töltött ott.

Ezt az időszakot nevezi élete legboldogabb stációjának. Angol testvéreink szeretete, gondoskodó útmutatása, irányítása nagy

mértékben hozzájárult Józan testvérünk szépen ivelő pályafutásához. A külföldi akadémiáról hazatérő ifjút nemsokára *Torockó* híres egyházközsége hivja meg 1896-ban papjának, de már 3 év múlva tartalmas munkássága, ékes szónoki, helyesebben szószéki beszédei és nagynevű püspökének, Ferencz Józsefnek bizalma az akkori ország fővárosába, Budapestre szólítják.

Az 1900-as évek egész a háború kitöréséig Józan testvérünk vezetése, irányítása mellett a fejlődő, mozgalmas — valláserkölcsi életnek meleg ágya volt. A Dávid Ferenc Egylet megalakulása Ürmössy Miklós elnök és lelkes apostolnőnk Percelné Kozma Flóra vezetése alatt és e trió közreműködése mellett a szabadelvű tudományos mozgalmak találkozóhelyévé tették a Kohary uccai unitárius templomot, hol felekezeti különbség nélkül a krisztusi emberszeretet ápoló és munkáló tudós helyet talált a felolvasó asztal mellett. Itt hangzottak el ünnepelt testvérünk ajkáról Dávid Ferencről, mely átérzéssel és rajongó szeretettel írt emlékversei. Lelkesedő örömmel fogadtuk és hallottuk, midőn 1—1 zsinati vagy egyházi főtanács alkalmával alkalmi prédikációt tartott.

Az országhatárok — már több mint egy évtizede — elválasztották tőlünk, de örömmel és jóleső érzéssel hallottuk és olvastuk, hogy hiveinek szeretete, ragaszkodása, az államhatalom megbecsülő tisztelete megérdemelt szép poziciót — a püspöki vikáriusi méltóságot és Felső Házi tagságot — juttatott részére.

Irodalmi munkásságának egyik megnyilatkozó helye a Dávid Ferenc Egylet és az Unitárius Közlöny volt. Most, amikor kedves családja, hivei és tisztelői körében f. évi október 8-án ünnepli lelkipásztokodása 40 éves évfordulóját, az Unitárius Közlöny olvasói nevében köszöntjük és küldjük üdvözletünket *„a szíve szerinti jó pásztornak"*. Isten áldása, szeretete és gondviselése tartsa meg és kisérje tovább az őszhajú, de ifjú lelkesedéssel munkáló apostolt, kinek ajkáról mindig az ősz János apostol intése hangzik: „Fiacskáim, szeressétek egymást." *Ü. J.*

*TARTSD MEG EZT A HELYET.**

Irta: Vári Domokos.

Huszonötéves mult idézünk, idézünk,
Mint egy drága képet szeretettel nézünk
S ahogy nézünk, lassan elevenül a kép,
Mindenik vonása olyan gyönyörű szép.
Mindenik vonásban szent akarat ragyog,
Együtt vannak mind, mind szegények, gazdagok,
Együtt vannak tenni, csodadolgot tenni.
A porból, semmiből hajlékot emelni,
Hajlékot az Úrnak, hol ének zendüljön

* Szavalta Barra Gizike a székelyudvarhelyi templom 25 éves jubileumi ünnepén.

Zsoltár és imádság feléje repüljön,
A békét keresők békére leljenek,
Ereje legyen a bűnbánat könnyeknek
Hófehérre mosó tisztító ereje,
Hogy a rosszat tenni ez, vagy az se merje,
Hol az Isten szava szóljon, mint zengő kürt,
Ki hitetlenektől annyi bántást eltűrt
És irgalmat teszen, aki hozzá kiált
És meghallgat minden szívből szakadt imát.
Együtt vannak, mind, mind szegények, gazdagok
És halad a munka szemük fénylik, ragyog,
Az erős nagy terhet, kicsiny kicsit viszen,
Kitartás a jelszó, nem áll meg senki sem,
Mindenki dolgozik, vállat vállnak vetnek
S a munka haladtán boldogan nevetnek . . .
Tudják szent hivatás, amit mostan tesznek,
Önfeláldozókká és hősökké lesznek,
Lemondanak sokról, megtagadnak mindent,
Csak imádhassák az egyetlen egy Istent,
Csak ennek az egynek itt hajléka legyen
Itt, ahol még nem volt, itt a Sion hegyen . . .
. . . És a hajlék meglett. Be gyönyörű, be szép!
Dávid Ferenc népe örvend, mikor belép,
Mikor leborulhat az egyetlen előtt,
Aki megsegíté s adott bőven erőt,
Ki viharok között mindig paizst tartott
S így tudta meggyőzni a nagy, nehéz harcot.
. . . Imát sugó néped szíve feléd dobban,
A lelkével ölel mind jobban és jobban,
Szívéből a hála szent érzése dobog,
Kicsinyek és nagyok mind olyan boldogok.
Boldoggá teszi e szent hely és e torony
Hol puszta volt a föld s kietlen egykoron,
E szent hely, hol a szív nyugalomra talál,
Hol nem ijeszt reá sem élet, sem halál.
Tartsd meg ezt a helyet szerető nagy Isten!
Köröskörül mindg csak ragyogást hintsen,
Ragyogva fényt ontva itt e Sion hegyen,
Mindig világító erős torony legyen!
Világítson oda, hol sötétség támad
S a sötétség miatt felzokog a bánat.
Legyen minden ember találkozó helye,
Hol testvérré tegyen az úrnak szerelme!
Békének otthona, tisztaságnak háza,
Mi győz a gonoszon porig megalázza,
Legyen a híveknek drága büszkesége
És az egy Istennek örök dicsősége!

Az „otthon".

Melyik az az asszony, amely nem volna tisztában az *otthon* szó jelentőségével?

Az otthon a mi legszűkebb hazánk! Az angol azt mondja: „Az én házam, az én váram."

Tehát olyan erősséget ért alatta, melyet megvédelmezni legfőbb feladata a benne élőknek.

Ha az országok várait fegyverrel védelmezik, kell legyen e szűkebb vár védelmére is egy árzenál, hol elrejtve vannak a védő eszközök. Valóban van is!

Ez az árzenál az asszonyok szíve. Szeretetnek, tűrelemnek és bocsánatnak hívják fegyvereit. Ezekkel őrködik otthona békéje felett.

De ne gondolja senki, hogy könnyű feladat az asszonynak minden viharok közposztján kitartani: Ő is csak ember, kit harag, fájdalom, fáradtság, a létért való küzdelem sokszor ellankaszt és hatalmába keríti lelkét egyik vagy másik érzelem. Jaj neki, ha szívében nem a legerősebb fegyver a szeretet! Mert csak ezzel nyerhet csatát.

Hány boldognak indult házasélet tört össze asszonyok makacságán, bűszkeségén.

Életbevágó tanács az, melyet egy fiatal asszony kapott édesapjától, mikor elindult a házasélet ismeretlen világába új otthont alapítani.

Rövid tanács volt, csak ennyi: „Ne menjen le a nap a ti haragotokkal."

És a fiatal asszony, ha szívében nehezteléssel gondolt férjére, ha elhatározta, hogy most igazán haragudni fog, csak feltűnt képzeletében a jó Apa képe, amint könnyes szemekkel néz az ifjú párra és meghatottságtól remegő hangon mondja az útravaló tanácsot: „Ne menjen le a nap a ti haragotokkal" és egyszerre elönti szívét a megszégyenülés és még akkor is ő nyújtja kezét bocsánatra, ha valóban ő a sértett fél.

És soha sem ment le a nap az ő haragjával.

Mi kell hát egyéb a bocsánathoz, mint a szeretet? A szeretet, mely minden otthon alapja kell legyen s minden asszony védőfegyvere, a sokféle káros befolyás ellen, mely otthona békéjét fenyegeti.

A szeretet az a fegyver, mely fájó sebet sohasem ejt, sőt meggyógyítja a legsajgóbb fájdalmat is.

Ezt a fegyvert tartsátok hát szívetek árzenáljában és használjátok mindig otthonotok védelmére.

Gál Lajosné.

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Jobb Isten közelében.*

Nem! Én nem tudok Isten nélkül élni. Értelmetlen minden és céltalan, ha nincs Isten. De értelmet kap a szenvedésem, hogy ha tudom, hogy valahol vár az Isten. Milyen szép szavak. Ezt a nehány sort egy templomban talált unitárius szószékből olvastam. Egyszerre úgy kezdett ott belül fájni. Miért élnek a világon még olyan emberek is, akik azt mondják, hogy nincsen Isten. Megrohantak az emberek. 14 éves voltam, mikor először hallottam erről valakit beszélni, de akkora meggyőződéssel, hogy én is kezdtem ingadozni, amit azonnal meg is bántam, sírva kértem bocsánatot Istentől. Akkor éjjel álmomban a fellegek közt voltam azzal a hitetlennel és előttünk állott egy hatalmas férfi, karddal a kezében s egy csapással eltüntette a hitetlent, nekem meg azt mondta szeliden: ne félj! Azóta sok év telt el, mindig Isten parancsolatai szerint akartam élni, de akaratomon kívül sokszor megszegtem zokat, pedig hitem nem volt kissebb, min tazelőtt. Meglátogatott az Úr több búval, mint örömmel, de nem érdemtelenül. S mikor már-már alig bírtam az élet terhét, kezdtem mielőbb az örök nyugalmat, mivelhogy gyönge voltam ahhoz, hogy szándékosan menjek a halálba, megint szólott az Úr, de nem úgy, mint ezelőtt sok évvel, hanem parancsolólag intett: Minek az a sok panasz, elégedetlenség közöttetek, szenvedtek, de tűrni kell. Hát én mennyi hibátokat, bűnötöket elnézem! Igen, van Isten, aki sokat megbocsát. Mi sokszor rosszak vagyunk. Ha haragszik is reám egy kicsit, azért az én szenvedésem is értelmet kap, mert tudom, hogy valahol vár az Isten. Ez vigasztal. Szeretnék elmenni az összes hitetlenekhez, hogy állításaik helytelenségéről meggyőzzem őket, de csak gyönge nő vagyok s tétlenül kell nézzem, mint szaporodik napról-napra a tévelygők száma. Miért nem szól Isten inkább ezekhez, hogy féljék és szeressék, hogy állandó szeretet és békesség lakózzék a földön? De az Ő bölcsessége határtalan. Ő biztosan jól tudja, mit miért tesz.

Áldott legyen szent neve most és mindörökké!

Bibliás asszony.

* Egyszerű falusi asszonytól kaptuk ez elmélkedő sorokat, közöljük a maga eredetiségében, mert kedves világításba helyezi vallásos érzését.

TEMPLOMBAN.

Mély csend, az emberek Istennel beszélnek a lelkükben.
Ki-ki elhozta az ő keresztjét:
Bűt, bánatot, feledést,
S lerakja az Úr trónja elébe.

Megszólalnak az orgona finom sípjai,
Beleszólal a lelkekbe
Az áhitat ünnepi zenéje.
Belehullnak a szívekbe az élet nehéz könnyei.

Bevalljuk bűneinket, gyarlóságunk utat tör az égbe,
Megbánjuk vétkeinket és megigérjük, hogy megtérünk.
A hit megszólal bennünk, vezekelünk,
Könyörgünk, belesírunk a mába, a végtelenbe.

Áldást kérünk, több szeretetet és vigasztalást,
A mindennapi kenyeret,
Soha rosszabbat, végzetet,
Kevesebb kínt és megpróbáltatást.

Megértjük a prédikáló pap szavát és mindent megigérünk.
Megkönnyebbülést érzünk, tisztulást,
Hitet, reményt, biztatást;
Aztán ha szétmegyünk, gyarlóságunk újra kezdjük.

Templomban vagy ember, Istenhez közel,
S ha innen künt leszel, majd ismét vétkezel?

Cluj-Kolozsvár, 1933.

DR. IFJ. GSPANN KÁROLY.

*KEDVES PÜSPÖK BÁCSI!**

Az ünneplők seregében
Mi is helyet kérünk,
Virág van a kis kezünkben,
Mi is örvendezünk.

E látható virágoknál
Drágábbat is hoztunk,
Püspök Atyánk lábainál
Szépen le is rakjuk.

Gyermekszívet szeretettel,
Hű ragaszkodással,
Alázatos, boldog hittel,
Szent bizakodással.

Lelki anyánk, az egyházunk
Tanít, nevel szépen.
Lelki Atyánk, Püspök Urunk
Üdvözölve légyen.

Óvja Isten drága éltét,
S munkáját megáldja,
Bölcsen kormányozza népét
Egyházunk javára.

S. J.

* Elmondva Székelyudvarhelyi üdvözlet alkalmával.

Levél szétszortan (szorványokban) élő hittestvéreinkhez.

Szeretnélek soraimmal felkeresni titeket, szétszortan élő hittestvéreim, hogy közös munkával tegyük elevenebbé az egymás közötti kapcsolatot. Ez a kapcsolat megvan, hiszen mi egyformán az unitárius egyházhoz tartozunk. De ez a kapcsolat nincsen még úgy kiépítve, hogy mi gyakran találkozzunk s közös ügyünk munkálására felbúzduljunk. Lehet, hogy a mi gyarló gondolkozásunkban van a hiba. De ez a hiba nem nagyobb, mint a

szórványokban lakó testvéreink kevés lelkesedése. Mennyire megkellene változnia ennek a helyzetnek.

Olyanoknak képzellek titeket, mint a szülői háztól messzire eltávozott gyermekeket. És olyanoknak szeretnélek látni titeket, mint a jó gyermekeket. Az öreg szülők éjjel és nappal reátok gondolnak, értetek aggódnak. Imádkoznak értetek. Legfőbb óhajuk a ti boldogságotok. Vágyuk, reményük, sóhajuk felétek száll. Nekik csak az az igazi öröm, ha felőletek jó hírt hallhatnak. Imára kulcsolódik kezük, mikor kezetek írását olvassák. Örömkönny csillog szemükben, mikor olvassák, hogy lelkiekben, anyagiakban előhaladtok. Hogy az idegenben békés, boldog családi fészket raktatok. Veletek sírnak, ha baj, szomorúság, betegség tesz fájdalmassá élteteket.

Mennyi szülői sóhajtás, aggódás jut Istenünkhöz azért, mert a távolba került gyermekeknek nem megy jól a sorsa. És mennyi aggodalom tépi a szülői szíveket azért, mert a távollevő gyermekek nem törődnek szüleikkel, megfeledkeznek róluk, nem írnak nekik. Pedig az élet útvesztőiben hej de sokszor elkelne egy szülői tanács, mely a legtisztább, legőszintébb szeretetből fakad. Sokszor jó útra térítené az eltévedetteket, megerősítené a gyengéket egy jó, szelid, szülői szó.

Ti szórványokban élő hiveink azt mondjátok, — és méltán — hogy mi papok és arra hivatottak, nem törődünk kellőleg veletek. Én most megfordítom a tételt — és méltán — és azt mondom, hogy ti sem törődtek kellőleg velünk. Ezt a nagy hibát szeretném javítani szerény levelemmel.

Azt szeretném, ha a mi unitárius egyházunk szórványokban lakó gyermekei mind jó gyermekek lennének. Azt szeretném, ha ők egyenként felkeresnék soraikkal gyakran a szülői házat, a szülőfalut, tanítót, papot, akiktől tanultak. Ha elmondanák nekik örömüket, elsírnák fájdalmaikat; ha elmondanák szükségeiket...

Azt szeretném, hogy minden szórványban lakó hivünk legyen egyházunknak egy-egy felkent apostola, kik közel és távol terjesztik a tiszta hitet, melyet mi vallunk. Hiszem, hogy ha mindenfelé lakó hiveink — mnt az első apostolok — nagy bátorsággal, öntudatos készültséggel magyaráznák hitelveinket, mi nemcsak élnénk, hanem szaporodnánk is.

Kevés alkalommal olvashatunk írásokat, melyek szórványaink hiveitől jönnek hozzánk. Melyekben le legyen írva a munka, melyet végeznek, a szükség, mit szenvednek. Pedig itt is igaz, hogy „néma gyermeknek még az anyja sem érti a szavát".

Ezekért öntudatosabb, buzgóbb munkára serkentelek titeket hittestvéreim. Itt van ez a lap is, melyet olvastok .Nyitva tartja hasábjait. Várja írásotokat, melyekben velünk összefonódtok jobban, mint eddig; melyekben elmondhatjátok szükségeiteket s ezáltal segítséget nyujtotok ahhoz, hogy a mi pásztorlásunk is melegebb, kielégítőbb lehessen.

Mint értetek aggódó szülők várunk hát titeket. Ha személyesen nem jöhettek, küldjetek levelet, mint az apostolok, mint a jó gyermekek, hadd tudjunk rólatok többet, bizonyosabbat. Azt

akarjuk, hogy ti ne feledkezzetek el rólunk, s necsak számszerint, de lélek szerint is munkáljátok hitünk ügyét.

Eddig mi szülők beszéltünk. Most szólaljanak meg a gyermekek, hadd ismerjük szükségeiteket, kölcsönösen keressük meg a legjobb módozatot, mely által meghittebb lesz egymás közötti viszonyunk, öntudatosabb lesz egyházunk építése.

Ne feledjétek Isten üzenetét, mit szól hozzánk Péter apostol útján: „Ti pedig választatott nemzetség, királyi papság, szent nép vagytok és oly nép, melyet Isten sajátjának tart, hogy annak hatalmas dolgait hírdessétek, aki titeket a sötétségből az ő csodálatos világosságára hivott." (I. Péter 2 r. 9 vers.)

Abrudbánya, 1933. szept. hó.

Fazakas Béla, unitárius lelkész.

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

A tordaköri D. F. E. Választmányához. Szeretett Testvéreim. Én a D. F. E. mai megszervezésében egy magasabb hivatást, épen elhivatást látok. El tudom hinni, hogy nem is emberektől, hanem Istentől indul ki ez a megmozdulás, amely a mi eddigi eltespedt és elhibázott életünknek új irányt, új tartalmat, új lelket, új lelkiséget akar adni. Hatalmas erőt — épen isteni erőt érzek felénk áramlani, amely arra ösztönöz, hogy szigoruan és keményen mondjam meg, hogy akiket előhivott és az élre állított, azoknak dolgozniok kell. Dolgozniok kell hittel, önzetlenül, áldozatosan, önmegtagadva, semmi mást nem tekintve, mint az isteni célt. Úgy érzem, hogy mikor ennek az egyesületnek az alelnökségét reám bizta az Isten, a többi vezetőkkel együtt egy lámpást adott a kezembe, amellyel úgy világítsak, hogy az utánam jövők lássák az útat, a Jézus útját, az évangéliumi útat. Hogy ebben a világításban hitet nyerjenek azok, a kiknek nincsen hitük. Ugy érzem, hogy szigorú és felelősségteljes szerepet kaptunk, Isten számon kéri tőlünk sáfárkodásunkat, ép azért nagy szeretettel kérem a választmánynak minden tagját, hogy fejtsük ki minden erőnket az építő ,az ujjáépítő munkában, jöjjünk el lelkiismeretesen, minden akadályt leküzdve a választmányi gyűlésekre mindig tervekkel, elgondolásokkal, ahol egymás iránti testvéries jóindulattal cseréljük ki gondolatainkat, elképzeléseinket és ezekből bontakozzanak ki a célkitűzéseink, munka programmunk. Én ehhez a lelkes, hittestvéreimet és egyházamat szolgáló önzetlen és felemelő munkához adom kevés tehetségemet és ezt kérem mindannyiuktól. Kiterjedve a nőegyletre, legény- és leány-egyletekre, amelyeknek vezetőit mindig magunk között szeretném látni, akikkel még külön megbeszélnők és megállapítanók munkaprogrammunkat, mert ezekben az egyletekben kell elkezdődnie az átalakulásnak. Én a magam programmját röviden összefoglalva már itt adom és meghatározom, hogy ez lesz az én munkaterületem. Visszavezetni a mi unitárius életünket a Bibliához, vissza Jézushoz. Elnökünknek torockói megnyitó beszédéből is ezt a szellemet éreztem ki

és ezzel mintha megértettem volna azt is, hogy csak erősen hinni a sikerben, az Isten segítségében és az emberi önzetlen munkában és az eredmény nem maradhat el.

Ebben a munkában igyekezzünk megérteni egymást és mindenkit megérteni, senkinek a nézeteit gunnyal vagy lekicsinyléssel nem kezelni, hanem mindig jóindulattal, szeretettel és türelemmel. Vigyük be már a magunk találkozásaiba azt az evangéliumi szellemet, a melyet terjeszteni akarunk. Találkozásainkat nyissuk meg imával, kérve Istent, hogy nagy és szép munkánkban — meyben mindenkinek javára akarunk lenni — segítsen meg. Legyen a mi mindenkori találkozásunk egy-egy felemelő istentisztelet, amely a magunk épülésére is szolgáljon. Ennek a gyönyörű célnak a megvalósítására kérem és hivom az én munkatársaimat szeretettel. Tordaaranyos-kör. *Csongvay Dénesné*, alelnök.

Ifjúsági nap Várfalván. Várfalva községében f. évi augusztus 27-én, vasárnap egész napot betöltő programmal, szép lefolyású ifjúsági nap zajlott le, amelyet — az aranyosköri Dávid Ferenc ifjúsági egyletek bevonásával — az ottani Dávid Ferenc ifjúsági egylet rendezett. Az ifjúsági nap reggel 9 órakor a várfalvi templomban megtartott istentisztelettel kezdődött, amelyen — közének és a „Tordai Magyar Dalkör" férfikarának éneke után — Árkosi Tamás sinfalvi lelkész mondott magasszárnyalású. költői lendületű imát, abban Isten áldását kérve az ifjúsági napra és annak résztvevőire, Aranyosszék népére. Ezután a vendégek, kisérve a lakosság szépszámú tömegétől, a 850 méter magas. ideálisan szép fekvésű, egy klimátikus üdülőhelynek vagy tüdőszanatórium létesítésére predesztinált „Fütyer" laposára indult. A „Fütyer" programmjának első része egy erdei istentisztelet volt, amely Isten szabad ege alatt. egy zöld galyakból rögtönzött szószékkel, az árnyas fák által alkotott gyönyörű kertben, mindenkire felemelő hatást tett. Ez istentiszteleten imát Pethő István hitoktató lelkész, egyházi beszédet pedig Biró István bágyoni lelkész mondott. Istentisztelet után kezdetét vette a jóizű falatozás. Ennek bevégeztével ki-ki sétára indult a szép helyen, amelyről gyönyörű kilátás nyilik a tordamegyei havasokra és Aranyosszékre. majd pedig — a várfalvi cigányzenekar hangjaira — megkezdődött a tánc. Közben — Balázs Ferenc mészkői lelkész vezetése mellett — értekezlet is folyt le, amelyen több falusi probléma került megvítatásra. Este fél 7 órakor a „Fütyer"-nek búcsút mondott a társaság és a faluba vonult be. ahol este 9 órakor — Pataki András várfalvi lelkész tágas udvarán — a műsoros estély vette kezdetét. A műsor keretében a közönség kapott a „Tordai Magyar Dalkör" férfi- és vegyeskarától hat pompásan előadott énekszámot; két szavalatot, amelyet — nagyszerű átérzéssel. kitünő előadói képességgel — Gál Juliska magyarsárosi tanítónő és Gombási János aranyosrákosi lelkész adtak elő; egy komoly tartalmú, a mai kisebbségi fiatalság szomorú helyzetével foglalkozó, sok időszerű figyelmeztetést, útmutatást magában foglaló előadást dr. Gál Miklós országgyülési képviselőtől és egy humoros. a közönséget állandó derültségben

tartott rimes előadást „Hajdani ifjúságom" c. alatt Pálfi Márton főgimn. tanártól, amely számokat — jóízű humorral — maga a vendéglátó gazda: Pataki András lelkész konferált be. A közönség az élvezetért lelkes tapsban fejezte ki háláját. Műsor után a társaság két részre oszlott. Az egyik rész: a várfalviak a papilak udvarán maradtak. míg a másik rész: a vendégek, a kántori lakba vonult. Mindkét helyen aztán kezdetét vette a tánc, amely a legjobb hangulatban a reggeli órákig tartott. Az ifjúsági nap megrendezésének főérdeme Pataki András várfalvi lelkészé, akit illessen mindazok részéről, akik e szép napon jelen lehettek. igaz elismerés, köszönet és hála. De köszönetet érdemel Várfalva egész magyar lakossága is, amely igaz örömmel. lelkesedésse volt e szép nap megrendezésénél szeretett lelkészének segştségére. A várfalvi ifjúsági nap jövedelme egy Várfalván létesştendő „Kulturház" céljait volt hivatva szolgálni. Segítse Isten a várfalviakat. hogy gyönyörű tervűket a jövő évig, vagyis a legközelebbi ifjúsági napig megvalósíthassák. Hisszük, hogy a Kulturház egy olyan fáradhatatlan, lelkes ember irányítása mellett. mint aminő Pataki András lelkész, ennyi idő mulva fel is épül. *h. e.*

A brassói egyházközségből. A brassói egyházközség építkezése kissé halasztást szevned. Ennek legfőbb oka az, hogy a nagy kérdés megoldásához a pénzügyi feltételeket még nem sikerült megtalálni. De késlelteti az ügyet az is, hogy a város az elkészített és bemutatott terveken kisebb átalakításokat kivánt, melyeket a tervező mérnök most eszközöl. Az egyházközség házának a megvételére sem jelentkezett vevő még megfelelő árban. A lakásrésznek saját költségükön való felépítése iránt többen érdeklődnek, azonban a tárgyalás még nem haladt előre annyira, hogy megegyezés jöhetett volna létre. Amennyiben az ilyen irányú tárgyalás sikertelen maradna, az építkezéshez szükséges nagyobb törlesztéses kölcsön felvételére is lépéseket tett az egyházközség. Mindezek azonban sokáig nem hátráltathatják az építkezés ügyét, mert a helyzet odaérett, hogy a brassói unitárius otthont legalább erőnk arányában mielőbb meg kell teremteni. Örömmel s az ügy iránti lelkesedés és hitbuzgóság nemes példaadásaként jegyezzük fel e helyen is Tóth Ferenc brassói pékmester kebli tanácsos afia és ref. vallású nej áldozatkészségét, kik a már nyugtázott 6000 lej készpénz adomány mellett 50.000 lej kamatmentes kölcsönt ajánlottak fel az építkezés céljára. Kovács Kálmán kolozsvári unitárius főgimn. tanár pedig e lap mult számában közölt szükségletnek a felosztását olvasva, mint első jelentkezett 500 lej adományának bejlentésével, mellyel mint nem brassói lakós az építkezést előmozdítani óhajtja. Tisztelettel s a brassói egyházközség iránti nemesebb érdeklődés tudatában kérjük er: délyi unitárius egyházunk minden tagját, hogy akár számottevő kegyes adományával, akár kamatmentes vagy olcsó kamat melletti felesleges pénzének kölcsönadásával jöjjön a mi szent ügyünk segítségére. A közelebbi napokban szept. hó 18-ig templomépítésünk előmozdítására a következő összegek folytak be. (II. folytatás):

Egyházközségektől: Oklándi egyházközség 195, Ravai egyházközség 150 lej.

Társaságtól: Brassói bolonyai szomszédság 1000 lej.

A hivektől a megajánlt összegek törlesztésére: Szász János telef. felv. 1000 lej (500+500), Pataki János 450 (200+250.) Dobra Jánosné 210, Dr. Taglicht Sámuel 150. Tellmann Béla, Szabó Sándor cfr Alsótömös, Szabó Sándor téglagyár, Dunay Karolina Türkös 100—100 lej.

Midőn fenti kegyes adományokért leghálásabb köszönetünket kifejezzük, minthogy a brassói egyházközség kiépítése egyetemes unitárius érdek is, ismételten kérünk mindenkit, hogy tehetsége szerint ügyünket segíteni szíveskedjék. Helyreigazításképen jelezni kívánjuk, hogy e lap mult számában a nyugtázásban a 151. lapon alulról a 3. sorban Barcza helyett Bence és ugyanott alulról a 9. sorban Csengeri helyett Csongvay olvasandó. Kovács Lajos lelkész. Fazakas József gondnok.

Iskolai kirándulás. Székelykereszturi főgimnáziumunk 16 növendéke Boros Jenő tanár vezetésével augusztus 29. és 30. napjain tanulmányi kiránduláson vett részt. Erdély nehány természeti szépségét s az itt folyó emberi munka szép eredményeit tekintették meg. Az autóbusszal utazó társaság első napi útiránya és megállóhelyei ezek voltak: Székelyudvarhely, Homorodfürdő, Csikszereda és Somlyó, Tusnádfürdő, Bikszád és Szentannató. A kirándulócsoport este Árkosra érkezett, ahol Végh Béni esperes és unitárius székely atyánkfiai szíves vendégszeretettel fogadták éjjeli szállásra. Másnap reggel láthatták Árkos gyönyörű ősi templomát, mintaszerű unitárius elemi iskoláját és szövetkezeti épületét. A délelőtt folyamán megtekintették a sepsiszentgyörgyi ipari és mezőgazdasági kiállítást, továbbá a Székely Nemzeti Múzeumot. Délben leutaztak Brassóba. Itt a városban tett séta után Kovács Lajos lelkész afia előkészítése révén a csoport megtekintette az új repülőgyárat. Este az ifjúság vidám éneklése mellett utazott haza a társaság Földváron és Szászkézden át Székelykereszturra. A kirándulókat elkisérte ez utjukon az ifjúságnak két lelkes barátja, dr. Elekes Domokos f. ü. gondnok és Ütő Lajos lelkész.

Unitárius főgimnázium megnyitó ünnepe szept. 15-én volt. Az ifjúság „*Erős várunk*" kezdetű ének után Vári Albert vallástanár tartott búzgó Istenhez emelő segítségül hivó imát. Dr. Ferencz József okl. felügyelő gondnok köszöntötte az ifjúságot s figyelmeztette a kollégium kapújának homlokzatán levő „*Musis et virtutibus*" ősi jelszónak betartására. Gálffy Zsigmond koll. igazgató az elnökség jóakaratát kérve, üdvözölte a tanári kart, ennek 2 új tagját Lőrinczy Zoltán és László Tihamér tanárokat. A tanuló ifjúságot pedig figyelmeztette, hogy 365 éves mult van ez intézet mögött, ennek vannak megszentelt és tiszteletet követelő emlékei és parancsai, melyet a mai ifjúság is tiszteletben kell tartson és kövessen. Főtisztelendő püspök úr mint Atya szeretettel öleli keblére az egész ifjúságot kicsinytől-nagyig s biztatta őket, hogy az elhagyott szülői hajlék helyett itt második otthont és szülőket találnak. Atyai áldását adja az ifjúságra és a jó Isten megszentelő

segedelmét munkájukra. A főgimn. tanulók száma 177, ebből unitárius 120; az elemi iskolában 67. ebből unitárius 38.

Egyházi Főtanács. Szeptember 21. és 22. napjain tartott E. K. Tanácsi ülés úgy határozott, hogy folyó évben Főtanácsi gyűlés tartassék november végén vagy december elején. A pontos időpont kitűzését az E. K. Tanács októberi ülésére halasztotta. Papszentelés nem lesz, ez a legközelebb tartandó zsinati főtanácsra marad.

Pályázati hirdetés. Az Unitárius Egyetemes Lelkészkör, Méltóságos és Főtisztelendő dr. Boros György unitárius püspök úr adományából a következő pályázatot tüzi ki: *Utmutató* irandó *Hitünk és hiveink védelme* érdekében. Határidő 1934. május 1. Az Utmutató, lelkészek részére irandó egyházvédelmi és misszisi céllal a kivülről jövő támadásokkal szemben. Pályadíj 1000 lej. A pályamunkák géppel vagy idegen kézírással jeligés levéllel adandók be a püspöki hivatalhoz. A dolgozatok a birálattal együtt az 1934. évi lelkészköri közgyűlés elé terjesztetnek megvitatás és végleges megállapítás végett. Székelykeresztur. 1933. augusztus 9—10. *Csifó Salamon*, lelk. köri elnök. *Fekete Lajos*, lelk. köri jegyző.

Az unitárius ragaszkodás és hithűségnek megható szép példáját láttuk most az őszi hálaadás ünnepe alkalmával kolozsvári egyházközségünkben. 20—30 km. távolságra eső Szentlászló, Gyalu és Magyarlóna községekben élő 5 család Balogh Árpádné, Szenkovits Endréné, Balogh Gyuláné, Szenkovits Béláné. Szilágyi Béláné bejöttek a hálaadó istentiszteletre. Istentisztelet végeztével Ürmösi Károlyné esperesné hivására bejöttek a papi lakásba s elmondották, hogy milyen értékes és jóleső nap ez életükben, midőn hitük szerinti unitárius templomban imádkozhatnak és úrvacsorával élhetnek. Hűségesen őrzik és tartják ősi vallásukat. Előfizettek mindenik az Unitárius Közlönyre, hogy a kapcsolatuk meg legyen szeretett vallásukkal. Örömmel köszöntjük kedves testvéreinket és lelkipásztori gondunk ki fog terjedni reájuk.

A követendő példa. Kovács Lajos brassói lelkész afia. az ő ismert buzgó lelkészi tevékenységének újabb bizonyságát adta azáltal, hogy a templomépítés nehéz és fárasztó munkái közt mintegy 60 új előfizetőt gyűjtött az Unitárius Közlöny részére. Elismerés és köszönet az új előfizető unitárius testvéreinknek is, kik a templomért hozandó lelkes áldozat mellett az Unitárius Közlönyre is juttattak filléreikből. Csak így épülhet az unitárius összetartás.

A Székelykereszturon tartott női gazdasági és háztartási tanfolyamon részt vett 59 hallgató közül 32 unitárius, 17 református, 5 r. kath., 3 ág. ev. és 2 izr. vallású volt. Vidék szerint 25 székelykereszturi, 14 Udvarhelymegyei; 20 más megyebeli. Az általános érdeklődésre és hasznosságra való tekintettel a tanfolyam rendezése a jövő nyár folyamán is tervbe van véve.

Nyugalmazások. E. K. T. szeptember 22-én tartott ülésében Kádár Lajos abásfalvi lelkésznek 44 szolgálati évvel és Ütő Béla alsórákosi lelkésznek 46 szolgálati évvel nyugdíjba bocsátását — hűséges szolgálatuk elismerése mellett — 1934 január 1-vel kezdődőleg kimondotta.

UNITÁRIUS NAPTÁR. *1934. évi Unitárius Naptárunk f. évi november 1-ső napjaiban gazdag tartalommal meg fog jelenni. Szorványban, szétszórtan élő unitárius híveink is vegyék tudomásul s egy lev. lapon tegyék meg rendelésüket.*

Péterffy Gyula képesített zenetanárt óraadói-tanári minőségben a székelykereszturi főgimnáziumnál alkalmazta és a képezdei unitárius növendékek orgonatanításával is megbízta.

Gálfalvi Samu kereszturi főgimn. derék és agilis igazgatója E. K. Tanácsnak bejelentette, ezen állásáról való lemondását s betegség okán, mint tanár, 10 hónapi szabadságot kért. E. K. Tanács, mérlegelve a körülményeket, az igazgatói lemondást tudomásul vette s előterjesztést tesz az Egyházi Főtanácsnak az igazgatói állás betöltésére. Addig is Szentmártoni Kálmán tanár afiát. bizta meg az igazgatói teendők végzésével.

Régeni Áron „Sziv és lélek" cimü I—II-ik el. o. hittani vezér- és tankönyvének az árát E. K. Tanács 50 leiben állapította meg és felhivja lelkész és tanító afiait a könyv megrendelésére.

Uj teológiai h. tanár. Az E. K. Tanács Vári Albert kollégiumi vallástanárt, ki eddig is kapcsolatban volt a teol. akadémiával, az 1933—34. tanévre h. teol. tanárnak választotta és a teol. igazgatóság javaslatára részére a gyakorlati teol. szakcsoport tárgyainak előadását osztotta ki.

Halálozás.

Mély részvéttel és lelki fájdalommal értesültünk *Szolga Lilikének* Székelykereszturon, 1933. szeptember 13-án történt haláláról. A megboldogult Dr. Szolga Ferencz tanár és neje kedves, szeretetreméltó leánya volt, ki a beteg édesanyát egy évtizeden keresztül hűségesen ápolta, a gondterhes édesapát vigasztalta, testvéreit gondozta. Minden drága, sok jó cselekedete tudva van a mi mennyei Atyánknál, lelke üdvössége javára! Az érte búsulók és bánkodók hozzá fordulnak vigasztalásért. Könyörgünk, a mi jó Istenünk adja meg számukra.

Házassági hirek

1. Gyarmathy Árpád banktisztviselő és Demény Ida szept. 2-án.
2. Dr. Mikó Imre ny. törv. biró és Bartalis Irén szept. 7-én.
3. Máthé Dénes bőrgy. tisztv. és Egyed Vilma szept. 10-én.
4. Végh Mihály hom.-ujfalvi lelkész és Ullmann Erzsébet szeptember 10-én házasságot kötöttek.

Kivánjuk Isten áldását mindenik házassági frigyre, legyenek megelégedettek és kitartók a szeretetben, hivek Isten félelmében.

Minden kézirat Urmösi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre nem egyleti tagoknak 36 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, kapják a lapot, a Dávid Ferenc Egylet rendes tagjainak tekintetnek, s egyleti jogaikat gyakorolhatják, Örökös alapitódij 1000 L. Magyarországi előfizetés 90 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénzt roshoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár. 18890